

17. Рим Т. Я. Питання уніфікації понятійного апарату щодо упущеної вигоди [Електронний ресурс] / Рим Т. Я. // Режим доступу: <http://www.univer.km.ua/visnyk/1438.pdf>.

18. Ківалова Т. С. Відшкодування збитків внаслідок порушення прав інтелектуальної власності / Т. С. Ківалова // Митна справа. – № 5 (71). – 2010. – С. 44–49.

19. Сергеев А. П. Право интеллектуальной собственности в Российской Федерации: [учеб.] / А. П. Сергеев. – М. : Теис. – 1996. – 704 с.

20. Крисань Т. Є. Збитки як категорія цивільного права України : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.03. «Цивільне право та цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / Т. Є. Крисань; Одеська нац. юрид. академія. – Одеса, 2008. – 216 с.

21. Донська Л. Д. Причинний зв'язок у цивільному праві України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / Л. Д. Донська. – Одеса, 2006. – 20 с.

22. Принципи міжнародних комерційних договорів УНІДРУА 2010/ Пер. з англ. О. С. Білоус. – К. : Юстиніан, 2013. – 576 с.

*Ханик-Посполітак Р. Ю.,
завідувачка кафедри галузевих
правових наук НаУКМА,
кандидат юридичних наук, доцент*

ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ В СФЕРІ КОНКУРЕНТНОГО ПРАВА: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ПІДХІД

Категорія відшкодування шкоди притаманна приватноправовим відносинам, де у випадку порушення зобов'язання вона виступає як формою захисту прав та інтересів осіб. Не винятком з цього є сфера конкурентного права. В цьому аспекті знаковим є прийняття в Європейському Союзі окремої Директиви 2014/104 / ЄС Європейського Парламенту та Ради від

26 листопада 2014 р. про певні правила, що регулюють дії стосовно відшкодування шкоди, відповідно до національного законодавства за порушення положень законодавства про конкуренцію держав-членів та Європейського Союзу (Директива 2014/104) [1].

Хоча на даний час Україна не є членом ЄС і Директива 2014/104 не входить до числа тих, які Україна має впровадити у своє законодавство відповідно до Додатків до Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС [2], проте вважаємо, що аналіз даної Директиви є важливим з точки зору загального розуміння відшкодування шкоди.

Сфера конкурентного права є однією з базових у побудові внутрішнього ринку ЄС. Відповідно до статей 101 та 102 Договору про функціонування Європейського Союзу (ДФЕС) [3] предметом державної політики повинно бути ефективне застосування конкуренції в такий спосіб, щоб на всій території Союзу гарантувати те, щоб конкуренція на внутрішньому ринку не спотворювалася. Згідно ж до ст. 26 (2) ДФЕС, внутрішній ринок включає простір без внутрішніх кордонів, в якому забезпечується вільний рух товарів, осіб, послуг і капіталів. Існують значні відмінності між нормами держав-членів та ЄС, що регулюють питання відшкодування шкоди у випадку порушень законодавства про конкуренцію [1].

Саме для того, щоб збільшити правову визначеність і зменшити відмінності між національними нормами держав-членів щодо відшкодування шкоди у випадку порушення конкурентного законодавства була прийнята дана Директива. Як сказано у преамбулі до Директиви 2014/104 (п. 9), наближення цих норм допоможе запобігти збільшенню відмінностей між правилами держав-членів, що регулюють питання відшкодування шкоди у сфері конкуренції [1].

Хоча Директива 2014/104 має назву «Про певні правила, що регулюють дії стосовно відшкодування шкоди, відповідно до національного законодавства за порушення положень законодавства про конкуренцію

держав-членів та Європейського Союзу», однак фактично даним документом регулюється процедура подання позову щодо відшкодування шкоди.

Позови про відшкодування збитків є лише одним з елементів ефективної системи приватного правозастосування порушень конкурентного законодавства (п. 5 Преамбули Директиви 2014/104) [1]. Саме ця Директива встановлює окремі норми, необхідні для забезпечення того, аби будь-яка особа (від автора – фізична чи юридична), яка зазнала збитків унаслідок порушення конкурентного права будь-яким підприємством або об'єднанням підприємств, могла ефективно реалізувати своє право вимагати від такого підприємства або об'єднання підприємств відшкодування завданої шкоди у повному обсязі [4, с. 25].

Отже, для досягнення відповідної мети, у Директиві 2014/104 закріплені наступні положення щодо відшкодування шкоди у випадку порушення норм законодавства у сфері конкурентного права:

1. Як нам відомо загальними принципом відшкодування шкоди (збитків) є принцип її повного відшкодування. Не відходить від цього принципу й Директива 2014/104. У ст. 3 саме закріплено цей принцип. При цьому повна компенсація повинна полягати у відновленні становища особи, якій було завдано шкоду, до того в якому перебувала якби порушення конкурентного законодавства не було вчинено і така компенсація повинна охоплювати право на відшкодування фактичних збитків і упущеної вигоди, а також виплати відсотків.

2. Принцип розкриття доказів. Відповідно до цього принципу при розгляді справи на прохання позивача, який пред'явив мотивовану і обґрунтовану заяву, національні суди отримали можливість витребувати у відповідача чи третьої особи відповідні докази. Рішення відповідного національного органу про порушення конкурсного права є доказом в судах в цивільних справах.

Крім того конкурентні органи (в першу чергу на рівні ЄС) можуть надавати допомогу національним судам у визначенні розміру шкоди.

3. Строк позовної давності для подання позову про відшкодування шкоди встановлюється у 5 років.

4. Солідарна відповідальність. У випадку, якщо дії суб'єктів господарювання були узгоджені, то вони будуть нести солідарну відповідальність за шкоду, заподіяну внаслідок порушення конкурентного законодавства. При цьому запроваджено принцип презумпції завдання шкоди картелями.

5. Цікавим є закріплення у Директиві принципу відшкодування шкоди «непрямим споживачам». Він полягає у тому, що відшкодування шкоди можуть вимагати не тільки «прямі (безпосередні)» споживачі, а й «непрямі» споживачі за фактичні втрати на будь-якому рівні ланцюжка поставок.

Отже, положення, закріплені у Директиві 2014/104 щодо відшкодування шкоди, будуть сприяти усуненню бар'єрів, які б могли стати на заваді звернення до суду з відповідними позовами постраждалими особами і зокрема «непрямим» споживачам. А також Директива 2014/104 є ще одним кроком у напрямку поглиблення внутрішнього всеосяжного ринку ЄС.

Список використаних джерел

1. Directive 2014/104/EU of the European Parliament and of the Council of 26 November 2014 on certain rules governing actions for damages under national law for infringements of the competition law provisions of the Member States and of the European Union [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_.2014.349.01.0001.01.ENG.

2. Угода про Асоціацію між Україною та ЄС – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/984_011.

3. Consolidated versions of the Treaty on European Union and the Treaty on the Functioning of the European Union – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A12012E%2FTXT>.

4. Реферативний огляд Європейського права (інформаційно-аналітичний дайджест) // Інститут законодавства Верховної Ради України. – Листопад-грудень 2014 р. – Київ, 2014. – 51 с.

*Цебера Агата,
юрисконсульт, аспірантка
кафедри Адміністративного провадження,
Врубель Олександр,
аспірант кафедри Кримінального права
факультету Права та Адміністрації
Ягеллонського Університету, м. Краків*

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА НЕЗГІДНЕ З ЗАКОНОМ ВИКОНАННЯ ГРОМАДСЬКИХ ПОСЛУГ

Виконання громадських послуг є одним з базових підстав демократичної держави та – на що звертає увагу Європейська комісія в Зверненні від 19 січня 2001 р. (2001/C17/04) – є ключовим елементом європейського суспільства. У визначенні суті самого значення громадської послуги в польській системі допомагає дефініція, представлена польським законодавцем в законі від 20 грудня 1996 р. про комунальне господарювання у ч. 2 ст. 1 якою завданнями громадського характеру є безперервне та актуальне задоволення потреб людей шляхом виконання колективних потреб людей шляхом загальнодоступних послуг. Конституційний Трибунал в Ухвалі від дня 12 березня 1997 р. [1] пояснив, що одиницями, які виконують завдання громадського характеру, є одиниці, утворені з метою виконання завдань у сфері державної адміністрації, які полягають у забезпеченні суспільних потреб загального характеру, діяльність яких не скерована на збільшення зисків.